

СТ А Н О В И Щ Е

на доц. д-р Мирослава Костадинова Гоговска

относно представените материали от д-р Явор Стефанов Гърдев, участник в конкурс за заемане на академичната длъжност **доцент** в област на висшето образование 8. Изкуства, професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, научна специалност „Театрознание и театрално изкуство“ (режисура за драматичен театър), обявен в „Държавен вестник“, бр. 37/02.05.2025 г.

Запознах се с материалите, предоставени от д-р Явор Гърдев за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“: 1. Таблица – справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ППЗРАСРБ; 2. Автобиография (CV); 3. Доказателствен материал по чл. 70, ал. 2; 4. Списък на публикации; 5. Списък на всички професионални представления в режисьорско качество; 6. Видео-записи на представления, представени за участие в конкурса; 7. Авторска справка за приносите в две части.

От приложените документи е ясно, че д-р Явор Гърдев отговаря на минималните национални изисквания по ЗРАСРБ.

Явор Гърдев е магистър по философия (СУ „Св. Климент Охридски“, 1997 г.) и по режисура за драматичен театър (НАТФИЗ, 1998 г.). През 2024 г. защитава докторска степен по изкуствознание с интердисциплинарен профил в направление „Театрално и филмово изкуство“. Преподава в НБУ и НАТФИЗ „Кр. Сарафов“. Бил е гост-изследовател с академична награда „Фулбрайт“ в Northwestern University, Чикаго (Кампус Евънстън, САЩ), със стипендия за шестмесечно дисертационно изследване.

Д-р Явор Гърдев е един от утвърдените съвременни български режисьори с международно признание и съществен принос в развитието на театралното изкуство – режисура в киното, театъра и операта, участия като актьор в киното, театъра и телевизионния театър, участия като режисьор и актьор в радиопроекти, водещ в телевизията и радиото, автор и съавтор на пиеси и сценарии за пълнометражни филми, преводи на драматургични творби и поезия от английски и руски език. Тази богата художествена практика съчетава с преподавателска и изследователска дейност.

Представените материали говорят за мащабна и значима театрална и филмова дейност. Д-р Гърдев е режисирал над 50 спектакъла в страната и чужбина, сред които: „Хамлет“, „Чайка“, „Пияните“, „Крал Лир“, „Чамкория“, „Опашката“, „Венецианският търговец“. Той е известен със съвременните си интерпретации на класически автори като Шекспир, Чехов, Камю и др. Представленията му са с продължителен сценичен живот, голям зрителски интерес и гастроли в чужбина.

Гледала съм някои от представленията на Явор Гърдев: „Таня-Таня“ от Оля Мухина – МГТ „Зад канала“(1996); „Сънят на Одисей“ по Х. Мюлер, Й. Бродски, Г. Тенев и К. Мерджански – ТР „Сфумато“(1997); „Марат/Сад“ по П. Вайс (международна продукция)– Драматичен театър „Стоян Бъчваров“, Варна (2003); „Пиеса за бебето“ от Е. Олби – Театър 199 (2005); „Крал Лир“ от У. Шекспир – НТ „Иван Вазов“(2006); „Старицата от Калкута“ от Х. Левин – Театър 199 (2007); „Валентинов ден“ от И. Вирипаев – МГТ „Зад канала“(2008); „Ръкомахане в Спокан“ от М. Макдона – НТ „Иван Вазов“(2011); „Хамлет“ от Уилям Шекспир – НТ „Иван Вазов“(2012); „Жана“ от Я. Пулинович „Иван Вазов“(2014); „Чайка“ от А. П. Чехов, – Театър Азарян (2015); „Квартет – Опасни връзки след края на света“ по Х. Мюлер , спектакъл-филм, Национален дворец на културата(2015); „Пияните“ от И. Вирипаев – МГТ „Зад канала“, (2017) и „Опашката“ от З. Карабашлиев – Драматично-куклен театър „Иван Радоев“, Плевен (2021). Впечатленията ми са, че те се характеризират с иновативен сценичен език, ярка визуална естетика и дълбоко психологическо изследване на персонажите, често достигащи до екзистенциални кризи. Тематичните акценти в тях включват въпроси за идентичността, властта, манипулацията, отчуждението и философската проблематика на битието.

В конкурса д-р Гърдев участва с три постановки от ранния си професионален период:

1. „Квартет“ от Хайнер Мюлер – ТР „Сфумато“ (1999);
2. „Пухеният“ от Мартин Макдона – ДТ „Стоян Бъчваров“, Варна (2004);
3. „Крум“ от Ханох Левин – ДТ „Стоян Бъчваров“, Варна (2006).

Приносът им е изложен в Авторската справка, приложена към документите. За особено значими аз бих определила следните приноси:

- преосмислянето на класически драматургичен текст чрез постмодерен театрален език, който разширява границите на сценичното превъплъщение, телесността и времето (от спектакъла „Квартет“ от Хайнер Мюлер).

- съвременен театрален експеримент, при който формата на сценичното пространство е радикално променена, за да създаде нов тип взаимодействие между актьори и публика. Актьорската игра се развива в условия, които провокират автентичност и дълбочина. Театърът се превръща не само в място за разказване на истории, а в пространство за лично и колективно изследване на съществуването (от спектаклите „Пухеният“ от Мартин Макдона и „Крум“ от Ханох Левин) .

Д-р Гърдев е автор на над 40 научни публикации, публикувани в авторитетни издания, сред които *Ното Ludens*, *Философска мисъл*, *Критика и хуманизъм*, *Език и публичност* и други. Активно участва в международни форуми, резиденции и асоциации (ESRA, Европейска филмова академия и др.). Носител е на над 60 национални и международни, театрални и филмови, индивидуални и екипни отличия и награди. От тях над четиресет са театрални: ИКАР – осем награди, АСКЕЕР – осем награди, Златен Кукерикон – две награди, Златна Маска (Варна) – две награди, Две Награди на Обществото на независимите театрални критици, Награда на Министерство на културата „Златен Век“ и др. Над десет са филмовите награди: Филмът му „Дзифт“ (2008) по романа на Владислав Тодоров, печели редица отличия, сред които и „Сребърен Св. Георгий“ от Московския кинофестивал; София Филм Фест – две награди; Фестивал „Златна Роза“ – две награди; „Златна Ракла“ – три награди и др.

Д-р Явор Гърдев безспорно е изявен творец в съвременната театрална култура. Представените материали разкриват впечатляваща биография на режисьор, педагог и изследовател и свидетелстват за оригинални, значими и устойчиви приноси в областта на театралното изкуство.

Подкрепям кандидатурата му за заемане на академичната длъжност *доцент* по „Режисура за драматичен театър“ в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“.

Гласувам с **ДА**.

07.08.25 г.

Доц. д-р Мирослава Гоговска